BIULETYN Lis Nr 2 (74)

Polskiego Związku Radioorientacji Sportowej

WARSZAWA LUTY 2003

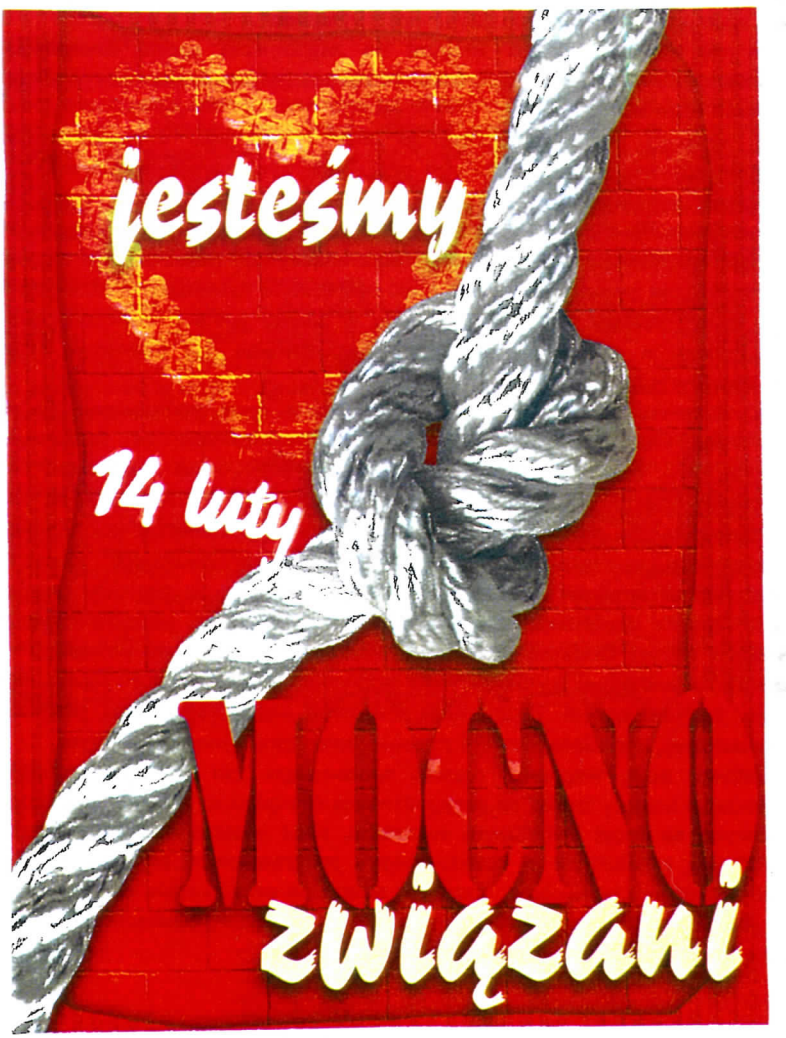

Konferencja prasowa w MENiS (14 lutego 2003 r.)

W dniu 14.02.2003 r. odbyła się konferencja prasowa z udziałem kierownictwa MENIS: Minister Edukacji Narodowej i Sportu Krystyny Łybackiej, Podsekretarza Stanu Adama Giersza, kierownictwa Polskiej Konfederacji Sportu: Wiceprezesa Zbigniewa Pacelta i przedstawiciela Kancelarii Premiera Waldemara Wojtczaka.

Minister Krystyna Łybacka zaprezentowała dokument rządowy: "Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2012 - cele i zadania".

Po raz pierwszy Rząd spojrzał na zagadnienia sportu kompleksowo. Dotychczas dokumenty dotyczące rozwoju sportu były zadaniem przyjmowanym na poziomie resortu.

W strategii położono akcent na rolę sportu jako czynnika rozwoju, zachowania zdrowia i dobrej kondycji przez całe życie, wychowania młodzieży, zapobiegania patologiom społecznym. Rok 2004 jest uznany przez Unię Europejską jako "Rok edukacji przez sport". Polska jest pierwszym krajem, który przez wagę ogłoszonego dokumentu czynnie włączył się do obchodów tego roku. To optymistyczna ocena. Nie można mieć optymizmu natomiast wiedząc, że 60% naszego społeczeństwa nie uprawia sportu w żadnej postaci. Niewielki procent czynnie ćwiczy w sekcjach sportowych. Katastrofalna jest finansowa sytuacja klubów sportowych.

W aktualnej strukturze administracji kraju sport podniesiono do rangi Ministerstwa. Obecnie każda ustawa jest konsultowana ze środowiskiem sportowym. Do regulowania spraw sportu wyczynowego powołano Polską Konfederację Sportu. W ustawie o kulturze fizycznej wprowadzane są zapisy rozszerzające zakres partnerstwa w realizacji zadań z samorządami, regulujące sprawy sportu w formacjach mundurowych, wprowadzające zmiany w finansowaniu ze środków specjalnych. Przygotowywane są projekty regulujące problemy sportu akademickiego. Wprowadzono zapisy w ustawie budżetowej powodujące wzrost środków na sport o 17,8% w stosunku do ubiegłego roku. Podstawowym zadaniem wynikającym z przyjęcia strategii rozwoju sportu, będzie korelacja z Narodowym Programem Zdrowia oraz programami profilaktyki antyalkoholowej, antynikotynowej i zapobiegania patologiom społecznym.

Ustawy mają wspomóc rozwój sponsoringu. Na poziomie centralnym zabezpieczone zostały środki na przygotowania olimpijskie. Zwiększenie środków budżetowych na sport jest dużym sukcesem, choć jeszcze mało odczuwalnym. Środki znajdą przełożenie w realizowanych programach w najbliższym czasie. Pomimo wcześniejszych obaw, sport nie stracił na przyłączeniu do Ministerstwa Edukacji Narodowej. Realizowane jest bowiem założenie "Edukacja przez sport", a skoro edukacja jest priorytetem, więc i sport nim jest.

Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2012 – cele i zadania

Wprowadzenie

W nowoczesnych społeczeństwach ery globalizacji sport jest jedną z ważnych wartości kulturowych, wpływających na rozwój człowieka, jego zdrowie i jakość życia. Wpojony za młodu ma stać się elementem ogólnej kultury ludzkiej – uświadomionej w procesie edukacji i wychowania do życia we wspólnocie i społeczeństwie.

We współczesnym świecie, na określenie aktywności fizycznej jednostek i grup oraz jej organizowanie w różnych formach i dla różnych celów, używa się jednego pojęcia – sport. W rozumieniu niniejszego dokumentu sport obejmuje: wychowanie fizyczne, sport dzieci i młodzieży, sport dla wszystkich, sport niepełnosprawnych, sport wyczynowy, olimpijski i profesjonalny.

Obok wielkich wartości kulturowych i społecznych sport staje się też stymulatorem rozwoju wielu gałęzi gospodarki, tworząc swoisty rynek pracy.

Społeczeństwo informacyjne pierwszych dekad XXI wieku niesie konieczność zasadniczych przekształceń zachowań. Oznacza to rozwijanie zdolności samodzielnego poszukiwania dróg, uczenia się, wyszukiwania i selekcji informacji. Nabywania umiejętności posługiwania się wciąż nowymi technikami informacyjnymi i komunikacyjnymi. Elastyczności zachowań i sprostania wymogom adaptacji do zmieniających się warunków. Troski o prawidłowy rozwój biologiczny i zdrowe życie w sprawności.

W rozwiniętych społeczeństwach sport stał się dobrem powszechnym, dostępnym w różnych formach – stosownie do możliwości i zainteresowań świadomego tego dobrodziejstwa obywatela. Czynnikiem kształtowania zdrowia i osobowości, rozwijania nawyków i prozdrowotnych postaw – a także wartościowej formy spędzania wolnego czasu. Są to równocześnie istotne składowe systemów edukacyjnych.

Wynikają stąd ważne cele społeczne i zadania strategiczne dla szeroko rozumianego sportu i jego najważniejszych składowych. Podstawowe zasady są tutaj wspólne, natomiast rozwinięcia strategiczne muszą być odmienne – chociaż zharmonizowane – podobnie jak w systemach edukacyjnych.

Takie właśnie podejście do sportu i jego miejsca we współczesnym świecie dominuje w rozwiniętych państwach demokratycznych. Przyjmuje się również, że z uwagi na uniwersalne wartości i dobrodziejstwa dla jednostki i społeczeństwa – problematyka sportu jest sprawą wspólną – wolną od politycznych partykularyzmów.

Z tych względów państwo jest żywotnie zainteresowane rozwojem i upowszechnieniem różnych form sportu – i znajduje to wyraz w polityce społecznej. Rolą państwa jest przede wszystkim stwarzanie warunków i dbałość o prawidłowy rozwój sportu poprzez tworzenie prawa regulującego zasady uczestnictwa i działalności w sporcie, zwalczającego wynaturzenia i sprzyjającego bezpieczeństwu podczas imprez, subsydiowanie ze środków budżetowych centralnych ogniw

systemu, kształcenia specjalistów, szkolenia utalentowanej sportowo młodzieży, przygotowań olimpijskich i budowy obiektów o szczególnym znaczeniu dla sportu.

Promocja państwa na arenie światowej za pośrednictwem sportu staje się coraz bardziej wyraźna, w miarę jak przekaz telewizyjny z wielkich, prestiżowych imprez (Igrzyska Olimpijskie, mistrzostwa świata dyscyplin sportu cieszących się wielką popularnością) nabiera globalnego wymiaru.

Państwo nie jest wszakże jedynym ośrodkiem decyzyjnym, regulującym funkcjonowanie systemu sportu. Ważną rolę odgrywają w tym zakresie (oraz w realizacji celów) – władze samorządowe każdego szczebla, organizacje pozarządowe, polskie związki sportowe, sportowe spółki akcyjne, środowiska lokalne i stowarzyszenia sportowe, a także szkoły, wojsko, kościoły i wiele innych podmiotów.

I. Przesłanki konstrukcji strategii

W ostatnich dziesięcioleciach sport nie należał w Polsce do priorytetowych dziedzin w polityce państwa. Najlepiej widać to po wartości wskaźników budżetu, przyznawanych na poszczególne dziedziny gospodarki i życia społecznego oraz wielkości środków kierowanych na potrzeby szeroko rozumianego sportu.

Osiągnięcia sportowe Polski w światowym systemie współzawodnictwa, doceniane i uznawane, mogłyby być jeszcze wyższe, a zwiększenie środków na powszechnie dostępne formy sportowej aktywności przyniosłoby olbrzymie, pozytywne skutki dla zdrowia i poprawy jakości życia obywateli.

Tymczasem badania wskazują na pogarszający się stan wydolności i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży. Jedna z przyczyn to niedostatek aktywności ruchowej, zaniedbania szkolnego wychowania fizycznego. Poważny odsetek dzieci i młodzieży jest kierowany na zajęcia korektywno-rehabilitacyjne.

W społeczności dorosłych wciąż przeważa styl życia daleki od prozdrowotnego. Oznacza to, że w świadomości przeważającej części polskiego społeczeństwa nie nastąpiła dotąd zasadnicza przemiana. Walory aktywności fizycznej i sportu, uprawianego w różnych, dostępnych dla każdego formach, wciąż pozostają nieznane lub niedoceniane. Przy wydłużaniu się wieku życia Polaków niesie to poważne zagrożenie dla zdrowia i jakości życia. Podobna konstatacja wiąże się z wysokim wskaźnikiem bezrobocia, które obok skutków ekonomicznych podnosi ryzyko zachorowalności. O takim stanie w znacznym stopniu decyduje dostępność i przystępność (ceny) a także uboga oferta programowa dla osób w różnym wieku i różnym stanie zdrowia i sprawności.

Z badań Światowej Organizacji Zdrowia wynika, że ponad 60% Polaków nie uprawia żadnych sportów. Z takimi wynikami sytuujemy się na jednym z ostatnich miejsc w Europie. Nawet chwilowy zapał do sportu nie wynika z nawyku wpajanego od najmłodszych lat.

Katastrofalna sytuacja panuje w klubach sportowych, które pozostawione zostały bez środków na działalność statutową i utrzymanie obiektów (średnio samorządy terytorialne przeznaczają zaledwie 1,5% środków ich budżetów na sport). Mamy obecnie w kraju tylko 4.339 klubów i ok. 8.000 uczniowskich klubów sportowych. W 8089 sekcjach ćwiczy zaledwie 385 tysięcy zawodników. Likwidowane są kolejne kluby. W rozwiniętych krajach Europy wskaźniki te są wielokrotnie wyższe. Ogranicza to w poważnym stopniu dostęp do sportu.

Nie odpowiada standardom europejskim – ani liczebnie, ani pod względem jakości – baza obiektów i urządzeń sportowych. W większości przestarzałych, zaniedbanych, wymagających kapitalnych remontów, trudno dostępnych dla niepełnosprawnych.

Przyjęte założenia strategii wynikają z analizy aktualnego stanu sportu polskiego.

W przyjętym tu rozumowaniu – strategia określa zasadnicze, najważniejsze społecznie cele – w zależności od dostępnych zasobów (środków) oraz istniejących realnie ograniczeń.

Celem dokumentu „Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2012 – cele i zadania" jest określenie działań niezbędnych dla osiągnięcia poziomu wychowania fizycznego i sportu na miarę standardów rozwiniętych krajów Unii Europejskiej, w perspektywie roku 2012.

Strategia mieści więc dwie składowe:
1) program (misja, zadania);
2) zasoby (kadry, baza, finanse).

Strategiczna wizja rozwoju sportu musi brać pod uwagę różnorodne uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, charakterystyczne dla polskiej rzeczywistości. Obok czynników ekonomicznych, gospodarczych i demograficznych, trzeba także uwzględnić:
1) wzrost świadomości społecznej co do roli sportu w życiu człowieka, jego znaczenia dla zachowania zdrowia i sprawności;
2) rozwój nowych technologii wspomagających charakterystyczne dla sportu procesy aktywności wysiłkowej;
3) integrację z Unią Europejską i związane z tym wymogi i procesy dostosowawcze.

Konsekwencją takiego podejścia musi być sformułowanie strategicznie rozumianych zadań dla podmiotów będących składowymi systemu realizacyjnego (z uwzględnieniem wszelkich ograniczeń):
1) państwa (administracji państwowej), w kategoriach szeroko rozumianej polityki społecznej i wynikających stąd powinności – także finansowych, koordynacji międzyresortowej i prawodawstwa;
2) samorządów wszelkich szczebli, w rozumieniu oczekiwanych (zalecanych) przedsięwzięć programowych i organizatorskich – a również finansowych;
3) organizacji pozarządowych (nie tylko sportowych).

Niezbędne jest też uwzględnienie założonych oczekiwań wobec postaw i zachowań obywateli, w kategoriach rosnącej świadomości prozdrowotnej – ale i statusu finansowego (udział środków z budżetów gospodarstw domowych).

Strategia nie ma więc charakteru zamkniętego. Jest otwarta na innowacyjność.

II. Wizja i cele sportu

Sport w jego rozwinięciach strategicznych cechuje się dużym podobieństwem do przedsięwzięć edukacyjnych. W systemie szkoły, szkole wyższej i wojsku towarzyszy

procesom edukacyjnym i winien być traktowany jako swoisty czynnik wychowania dla przyszłości w społeczeństwie informacyjnym.

Wynikająca stąd wizja jest jednoznaczna: sport będzie zajmował coraz mocniejszą pozycję w szeroko pojmowanym systemie wartości indywidualnych i społecznych, służąc wszechstronnemu rozwojowi człowieka, w tym zachowaniu zdrowia i sprawności oraz wartościowemu zagospodarowaniu czasu wolnego.

Osiągnięcie stanu założonego i spełnienie strategicznie rozumianej wizji wymaga realizacji zadań w ramach systemowych celów strategicznych. Obejmują one cele podstawowe:

- wychowanie fizyczne i sport szkolny;
- sport dla wszystkich, zwiększenie powszechności i dostępności sportu w społeczeństwie;
- sport wyczynowy, z uwzględnieniem jego specyficznych obszarów: sport młodzieżowy, sport kwalifikowany, sport olimpijski, sport zawodowy;

oraz warunki ich realizacji, które niniejszym dokumencie nazwane zostały również celami dla podkreślenia ich wagi dla realizacji strategii:

- kształcenie i doskonalenie zawodowe specjalistów;
- poprawa jakości, rozbudowa, modernizacja infrastruktury i wyposażenia;
- nauka i badania naukowe, opieka medyczna i ochrona zdrowia.

Cel strategiczny 1

Wychowanie fizyczne i sport szkolny

Wyniki badań jednoznacznie wskazują, że dobrze biologicznie rozwinięte młode pokolenie Polaków charakteryzuje się niskim (obniżającym się w ostatniej dekadzie) poziomem wydolności i sprawności fizycznej. Jest to równocześnie pośredni dowód zmian zachodzących w trybie życia dzieci i młodzieży – a także sygnał o nierówności dostępu do sportu, przede wszystkim w środowiskach wiejskich i o niższym statusie społecznym. Wiąże się z tym sytuacja narastających zagrożeń patologicznych, wzrost narkomanii, alkoholizmu i przestępczości młodocianych – a także brak atrakcyjnej, wartościowej oferty wychowawczo-edukacyjnej.

Przeciwdziałając tym zjawiskom, za cel główny w zakresie wychowania fizycznego i sportu szkolnego przyjmuje się osiągnięcie w 2012 r. europejskich standardów powszechności i dostępności do sportu. Wymaga to:

1) wdrażania dzieci do systematycznego udziału w ćwiczeniach fizycznych już w okresie przedszkolnym (ze szczególnym uwzględnieniem korektywy);
2) właściwego kształtowania prawidłowych nawyków ruchowych w zajęciach, prowadzonych przez wykwalifikowanych nauczycieli wychowania fizycznego, w fazie nauczania zintegrowanego (klasy I-III);
1) pełnego udziału populacji uczniów w zajęciach wychowania fizycznego w szkole, dostępnych w wymiarze 5 godzin tygodniowo we wszystkich typach szkół: podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych oraz osiągnięcie udziału ok. 50-60% populacji w różnych, systematycznych formach uprawiania sportu 3-4 razy w tygodniu w szkole lub miejscu zamieszkania (także w czasie ferii i wakacji).

Wynikają stąd konkretne przedsięwzięcia programowe, organizatorskie i finansowe, realizowane w czterech zadaniach strategicznych:

1) wyposażenie uczniów w wiedzę i nawyki traktowania szeroko rozumianego sportu jako ważnego czynnika rozwoju, zachowania zdrowia i dobrej kondycji przez całe życie; wiąże się to równocześnie z potrzebą zmiany kryteriów oceny ucznia – odejścia od ocen za poziom sprawności i umiejętności – na rzecz preferowania postępu osobistego;
2) realizacja w programowym procesie dydaktyczno-wychowawczym, a także zajęć pozalekcyjnych – systemu wychowania fizycznego i sportu, wszechstronnie stymulującego procesy rozwojowe i umożliwiającego nabycie umiejętności ruchowych pomocnych w samodzielnym uprawianiu sportu;
3) stwarzanie warunków wyrównywania różnic w rozwoju fizycznym dzieci z różnych środowisk i warstw społecznych – a także dzieci niepełnosprawnych – a więc wyrównywanie szans na dalsze, zdrowe życie w sprawności;
4) sformułowanie atrakcyjnego programu edukacyjnego „Wychowanie przez sport i dla sportu", będącego wartościową ofertą zagospodarowania czasu wolnego i przeciwdziałania patologiom społecznym.

Zadania te będą realizowane równolegle, łącząc oddziaływania wychowawczo-kształtującego programu szkolnego wychowania fizycznego, sportu szkolnego (w tym systemu imprez i rozgrywek), sportu w miejscu zamieszkania i sportu w rodzinie – a także sportowe programy ferii i wakacji.

	Zadanie	Termin opracowania	Odpowiedzialny
.	Opracowanie nowych, atrakcyjnych programów edukacyjnych *Przez sport i dla sportu*	2004-2005	MENiS
.	Opracowanie projektu kryteriów oceny nauczyciela wychowania fizycznego, z uwzględnieniem efektów rozwoju i sprawności osobistej ucznia	2003-2004	MENiS
.	Opracowanie przepisów wykonawczych do wprowadzenia 5 godziny wychowania fizycznego do szkół	2008	MENiS
.	Stałe doskonalenie systemu współzawodnictwa sportowego dla młodzieży na poszczególnych poziomach nauczania (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne)	2004-2005	MENiS, Polska Federacja Sportu Młodzieżowego

Źródła finansowania: środki publiczne (MENiS, środki jednostek samorządu terytorialnego - gmina, powiat, województwo).

Cel strategiczny 2

Sport dla wszystkich, rozwój powszechności i dostępności sportu w społeczeństwie

Upowszechnianie sportu to ważny czynnik profilaktyki i dbałości o stan zdrowia społeczeństwa, szerszego dostępu obywateli, także osób niepełnosprawnych do różnorodnych form sportowej aktywności. To również walka z negatywnymi zjawiskami i patologiami społecznymi.

Strategia zakłada zdecydowane przeorientowanie społeczeństwa na ten model aktywności. W takim też kierunku zmodyfikowane zostaną oczekiwania państwa w

stosunku do organizacji i stowarzyszeń, szczególnie w odniesieniu do środowisk lokalnych.

Zadania te realizowane będą wielopłaszczyznowo, ułatwiając społeczeństwu dostęp do sportu:

1) sport wszystkich dzieci – jako wydzielony obszar celu strategicznego 1;
2) sport akademicki – będzie z jednej strony dostarczać bodźców aktywizacji ruchowej młodzieży i wyposażać ją we wzory zachowań, z drugiej zaś tworzyć nawyki uczestnictwa w ruchu sportowym przez całe życie. Niezależnie od obligatoryjnych zajęć wychowania fizycznego na wszystkich kierunkach studiów, student winien mieć możliwość uczestniczenia 3-4 razy w tygodniu w zajęciach wybranej sekcji klubu Akademickiego Związku Sportowego (AZS) i uczestnictwa w systemie rozgrywek. Oferty rodzaju i form zajęć powinny spełniać kryteria nowoczesności i atrakcyjności. Przy takim podejściu osoby kończące studia staną się kreatorami sportu i zdrowego trybu życia w swoich środowiskach pracy i zamieszkania;
1) sport dla wszystkich – umożliwiający dostęp do aktywności fizycznej jak najszerszym grupom społeczeństwa, w formach odpowiadających zainteresowaniom i indywidualnym możliwościom każdego uczestnika. Szczególne znaczenie przypisuje się tu sportowi w środowisku wiejskim i na terenach o niskim poziomie urbanizacji, tak by rozwój infrastruktury sportowej i aktywizacji mieszkańców tych obszarów do udziału w różnych formach sportu niwelował nierówności w stanie zdrowia i sprawności fizycznej w stosunku do ogółu obywateli;
2) sport osób niepełnosprawnych – pełniący szeroko rozumianą funkcję rehabilitacyjną. Będą tu specjalne programy zależnie od rodzaju i stopnia dysfunkcji oraz zainteresowań – tak, aby każdy uczestnik znalazł propozycje dostępne dla siebie. Dotyczy to zarówno rywalizacji sportowej, jak i udziału w sporcie dla wszystkich. Szczególną rolę przypisuje się integracyjnym formom zajęć.

Dla realizacji tych przedsięwzięć istotne znaczenie ma rozwój i unowocześnienie infrastruktury sportowej, na budowę i modernizację której przeznaczone zostaną środki z dopłat do gier liczbowych. Bazę organizacyjną będą tworzyły przede wszystkim jednosekcyjne kluby osiedlowe, czy środowiskowe. Zostanie uruchomiony system poradnictwa treningowego dla chętnych do samodzielnego uprawiania sportu dla wszystkich. Funkcjonowanie systemu zapewnią specjaliści zatrudnieni w organizacjach, klubach i stowarzyszeniach lokalnych oraz wolontariusze.

Szczegółowe programy realizacyjne i rozwiązania modelowe będą opracowane przez zespoły eksperckie przy współudziale środowisk lokalnych.

	Zadanie	Termin opracowania	Odpowiedzialny
.	Opracowanie programu promocji aktywności sportowej	2003	MENiS
.	Opracowanie nowych form uczestnictwa młodzieży akademickiej w zajęciach sportowych	2003-2004	MENiS
.	Opracowanie nowych form i rozszerzenie programu pt. *Sport Wszystkich Dzieci*	2003-2004	MENiS
.	Opracowanie programu *Sport dla Wszystkich* dla różnych grup społecznych i zawodowych	2003-2004	MENiS, akademie wychowania fizycznego

).	Opracowanie nowych projektów programów rozszerzających dostęp do sportu osobom niepełnosprawnym	2004-2006	MENiS
).	Program wydawnictw popularyzujących aktywność fizyczną	zadanie ciągłe	MENiS

Źródła finansowania: środki publiczne (budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego, środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki z dopłat do gier liczbowych), środki prywatne (środki sponsorów, środki z budżetów gospodarstw domowych).

Cel strategiczny 3

Sport wyczynowy

Sport wyczynowy jest obszernym zbiorem rozmaitych dziedzin uprawianych w różnych formach i postaciach przez osoby utalentowane w młodym i dojrzałym wieku z myślą o uzyskiwaniu najwyższych wyników. W zbiorze tym można wydzielić 4 obszary ze względu na ich odmienny charakter.

Sport młodzieżowy. Działania koncentrować będą się tu na rozszerzeniu realizowanego obecnie programu „Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo", przy współpracy z samorządami. Zwiększona zostanie w kolejnych latach liczebność tzw. kadry olimpijskiej C, obejmującej 2-3 roczniki ponad limit wieku juniora. Modyfikacje wprowadzone będą do funkcjonowania szkół mistrzostwa sportowego. Uzyskają one zasięg wojewódzki, natomiast na szczeblu centralnym powstanie dla danej dyscypliny jeden silny ośrodek, skupiający młodzież ze szkół ponadgimnazjalnych oraz studentów (w tym obszarze planuje się tworzyć akademickie centra sportowe, szczególnie przy klubach AZS AWF, a także zrestrukturalizowane ośrodki wojska i policji).

Sport kwalifikowany. Podstawową jednostką organizacyjną jest klub sportowy ze swoimi sekcjami. Tworzone będą warunki organizacyjne i finansowe do powołania w województwach nowych klubów (przynajmniej 3-4 rocznie w każdym powiecie), przede wszystkim jedno-, dwusekcyjnych oraz utrzymania dotychczas działających. Z jednej strony pozwoli to na rozszerzenie zasięgu oddziaływania i przyciągnie do sportu większą liczbę młodzieży, z drugiej zaś stworzy rynek pracy dla 20-30 tysięcy trenerów i instruktorów w perspektywie 10 lat. Rozwój dyscyplin pozostanie w gestii polskich związków sportowych. Ze względu na zasięg i zainteresowanie – szczególną uwagę należy przywiązywać do rozwoju gier sportowych.

Sport olimpijski. Zwieńczeniem tych działań będą przygotowania reprezentacji narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich. Programy przewidują 6-letni cykl przygotowań, realizowany przez poszczególne związki sportowe. Utrzymanie wysokiej pozycji Polski we współzawodnictwie wymaga zwiększenia co najmniej dwukrotnie (w stosunku do obecnego stanu) liczby zawodników kadry w poszczególnych latach cyklu olimpijskiego.

Podstawową bazę szkolenia kadry olimpijskiej stanowić będą ośrodki Centralnego Ośrodka Sportu i akademii wychowania fizycznego. Racjonalnie zwiększone zostaną nakłady finansowe na działalność polskich związków sportowych w zakresie przygotowań do mistrzostw Europy i świata, które w dużej mierze wiążą się jednocześnie z kwalifikacjami olimpijskimi.

Założenia programowe oparte będą na rozwijaniu potencjału tych dyscyplin, które przynoszą najwięcej medali i punktów oraz takich, które są naszymi silnymi stronami aktualnie lub rokują, że staną się takimi w przyszłości.

Rozwijany będzie już wypracowany model współdziałania z Polskim Komitetem Olimpijskim, w którym przygotowania olimpijskie (szkolenie i starty) finansowane są z budżetu państwa, a start, transport i wyposażenie ekipy opłacane jest ze środków pozabudżetowych zgromadzonych przez Polski Komitet Olimpijski.

Sport zawodowy. Naturalnym kierunkiem rozwoju sportu wyczynowego jest jego profesjonalizacja i komercjalizacja. Potwierdzają to doświadczenia wielu krajów europejskich. W Polsce określono normy prawno-organizacyjne rozwoju sportu profesjonalnego w ustawie o kulturze fizycznej. Regulują one zasady tworzenia sportowych spółek akcyjnych oraz wydawania zezwoleń na prowadzenie współzawodnictwa profesjonalnego przez polskie związki sportowe. Rozwiązania te będą doskonalone, m.in. w kierunku umożliwienia większego dopływu środków na sport profesjonalny ze sponsoringu oraz dostosowania form działalności do przepisów obowiązujących w krajach Unii Europejskiej.

	Zadanie	Termin opracowania	Odpowiedzialny
.	Stałe doskonalenie i rozszerzenie programu Szkolenia Młodzieży Uzdolnionej Sportowo, rozwinięcie programu kadry olimpijskiej C	zadanie ciągłe	MENiS, Polska Federacja Sportu Młodzieżowego, Polska Konfederacja Sportu
2.	Opracowanie programu dot. warunków powstawania (i funkcjonowania) 1-2 sekcyjnych klubów sportowych na terenie województw	2003-2004	Polska Konfederacja Sportu, samorządy lokalne
3.	Opracowanie programów przygotowań do Igrzysk Olimpijskich w latach 2006 i 2008	2003	Polska Konfederacja Sportu, Polski Komitet Olimpijski
4.	Opracowanie programów przygotowań do Igrzysk Paraolimpijskich w latach 2006 i 2008	2003	Polski Komitet Paraolimpijski
5.	Opracowanie projektu zasad funkcjonowania sportu zawodowego w Polsce	2004-2005	MENiS, Polska Konfederacja Sportu
6.	Rozwinięcie programu zwalczania dopingu w sporcie Akredytacja laboratorium antydopingowego	2004-2005	Polska Konfederacja Sportu, Komisja ds. Zwalczania Dopingu w Sporcie
7.	Rozwinięcie programu bezpieczeństwa na stadionach i obiektach sportowych	2004-2005	Polska Konfederacja Sportu
8.	Racjonalizacja systemu współzawodnictwa sportowego	zadanie ciągłe	Polska Konfederacja Sportu

Źródła finansowania: środki publiczne (budżet państwa poprzez Polską Konfederację Sportu, środki z dopłat do gier liczbowych), środki prywatne (środki z budżetów gospodarstw domowych i środki sponsorów).

Cel strategiczny 4

Kształcenie i doskonalenie zawodowe specjalistów

Osiągnięcie założonych celów strategicznych 1-3 wymaga odpowiednio licznej, dobrze wykształconej i stale doskonalącej swą wiedzę i umiejętności kadry specjalistów i wolontariuszy.

Polska ma dostatecznie rozbudowaną sieć państwowych szkół akademickich (akademie wychowania fizycznego), kształcących na dobrym poziomie. Nadal będą one stanowiły zasadniczą bazę kształcenia, płynnie dostosowując swoje struktury i programy do rozwoju wiedzy i wymogów zmieniającej się rzeczywistości. Spełnione tu będą następujące warunki:

1) dostosowanie do standardów edukacyjnych Unii Europejskiej;
2) stopniowe otwieranie oferty kształcenia dwuzawodowego;
3) wprowadzenie kierunku kształcenia – sport;
4) rozszerzenie możliwości równoległego zdobywania dodatkowych uprawnień (instruktor, trener, menedżer, itp.);
5) upowszechnienie studiów podyplomowych (także dla absolwentów innych kierunków studiów);
6) kształtowanie nawyku ustawicznego kształcenia.

Istotnym uzupełnieniem oferty kształcenia będą jednostki strukturalne wychowania fizycznego w innych państwowych szkołach akademickich oraz publiczne i niepubliczne szkoły zawodowe o kierunku wychowanie fizyczne. Stosownie do wymogów ustawowych będą one kształciły (także w formie kursów) specjalistów w różnych specjalnościach sportowych, w których nie jest wymagane wyższe wykształcenie (np. instruktorzy) oraz wolontariuszy. Szkolenie specjalistów prowadzić będą również uprawnione stowarzyszenia i inne organizacje.

Wykonywanie zawodu nauczyciela wychowania fizycznego i trenera będzie związane z ustawowymi wymogami podnoszenia kwalifikacji – a w przypadku trenerów – także z posiadaniem odnawialnej licencji.

Dla kształcenia i doskonalenia zawodowego trenerów o najwyższych kwalifikacjach powołana zostanie akademia trenerska, prowadząca proces dydaktyczny w formie studiów podyplomowych.

Realizacja celów strategicznych 1-3 wiąże się z wykształceniem w latach 2003-2012 ok. 60 tys. absolwentów - specjalistów w dziedzinie kultury fizycznej, a także stworzeniem sprzyjających warunków organizacyjnych i finansowych dla powrotu do zawodu specjalistów obecnie zatrudnionych poza sportem.

Realizacja przedsięwzięć celu 4 będzie wspomagana systemem pomocy dydaktycznych (np. kasety, video, oprogramowanie komputerowe, itp.) oraz specjalistycznych, dostępnych wydawnictw i periodyków. Centralne miejsce znajdą tu metodyczne wydawnictwa tzw. „Biblioteka Trenera" (ok. 30 tytułów rocznie).

	Zadanie	Termin opracowania	Odpowiedzialny
..	Opracowanie programu kształcenia dwuzawodowego	2004-2005	MENiS, akademie wychowania fizycznego
:.	Opracowanie projektu funkcjonowania akademii trenerskiej	2005	MENiS, Polska Konfederacja Sportu

i.	Opracowanie systemu funkcjonowania licencji trenerskich (permanentne dokształcanie)	2005-2006	MENiS, Polska Konfederacja Sportu

Źródła finansowania: środki publiczne (środki MENiS i Polskiej Konfederacji Sportu), środki prywatne (częściowa odpłatność uczestników).

Cel strategiczny 5

Infrastruktura sportu

Wprowadzenie w 1994 roku dopłat do gier liczbowych umożliwiło powstanie stałego źródła zasilania finansowego budowy i modernizacji obiektów ważnych dla rozwoju sportu. Przyjęte zasady podziału kosztów podejmowanych inwestycji mobilizują środowiska samorządowe do pozyskiwania środków na sfinansowanie przypisanej im części kosztów.

Strategia na najbliższe lata zakłada poszukiwanie rozwiązań optymalizujących warunki dla dalszego rozwoju budownictwa obiektów sportowych, administrowanych przez samorządy lokalne, ze szczególnym uwzględnieniem budowy osiedlowych, miejskich, gminnych ośrodków sportu i rekreacji oraz obiektów kwalifikujących się do wykorzystania przez sport. Największa ich grupa to hale, kryte pływalnie, stadiony i lodowiska. Z ogółu środków przeznaczonych rocznie na inwestycje sportowe do 70% kierowane będzie na inwestycje terenowe, zgodnie z uchwalonymi wojewódzkimi programami rozwoju bazy sportowej, a do 30% – na dofinansowanie zadań z planu inwestycji strategicznych.

Do 2012 roku działania koncentrowane będą na:

1) poprawie warunków szkoleniowo-treningowych, socjalnych i odnowy biologicznej dla kadry olimpijskiej i narodowej;
2) poprawie warunków szkolenia młodzieży uzdolnionej sportowo;
3) poprawie warunków i bezpieczeństwa rozgrywania zawodów;
4) zwiększeniu dostępności bazy dla sportowców niepełnosprawnych;
5) zwiększeniu możliwości wykorzystania obiektów dla organizacji dużych imprez charakterze widowiskowym.

Przedsięwzięcia z tym związane dotyczą w pierwszym rzędzie:

1) realizacji inwestycji o charakterze remontowo-modernizacyjnym dla ratowania istniejących zasobów i podnoszenia standardu obiektów do poziomu międzynarodowego, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
2) uzupełnienia istniejących kompleksów sportowych o brakujące elementy obiektów i urządzeń;
3) realizacji systemów monitorowania obiektów w dostosowaniu ich do wymogów Europejskiej Komisji ds. Bezpieczeństwa na obiektach sportowych;
4) budowy obiektów specjalistycznych, których brak zasadniczo warunkuje dalszy rozwój dyscyplin sportu, ważnych dla przygotowań do mistrzostw Europy, mistrzostw świata i Igrzysk Olimpijskich.

Działania te obejmują dwa obszary:

Pierwszy – to obiekty o charakterze ważnym dla sportu polskiego, do których zalicza się w szczególności: bazę Centralnego Ośrodka Sportu, akademii

wychowania fizycznego oraz obiekty niezbędne dla polskich związków sportowych w realizacji programu centralnego szkolenia.

Drugi obszar to obiekty modernizowane i budowane w poszczególnych województwach, dla potrzeb społeczności lokalnych, w tym wspomniane już osiedlowe, miejskie, gminne, czy wojewódzkie ośrodki sportowe oraz realizacja programu „Sala gimnastyczna w każdej szkole".

Szansą na rozwój infrastruktury sportowej jest szerszy dostęp do funduszy strukturalnych przeznaczonych na wspieranie rozwoju regionalnego – w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

	Zadanie	Termin opracowania	Odpowiedzialny
.	Opracowanie modelowych rozwiązań technicznych miejskich, gminnych i osiedlowych ośrodków sportu dla aglomeracji 10, 30, 60 tysięcy mieszkańców oraz zasad ich utrzymania i prowadzenia	2003-2004	MENiS
2.	Opracowanie programu rozwoju infrastruktury sportowej strategicznej	2003	Polska Konfederacja Sportu
3.	Opracowanie programu rozwoju infrastruktury sportowej w poszczególnych województwach	2003-2005	MENiS i sejmiki wojewódzkie
4.	Opracowanie programu *Sala gimnastyczna w każdej szkole*	2003-2004	MENiS

Źródła finansowania: środki publiczne (budżety jednostek samorządu terytorialnego, środki z dopłat do gier liczbowych), środki prywatne (komercyjne obiekty dla rekreacji).

Cel strategiczny 6

Nauka i badania naukowe w sporcie; opieka lekarska i ochrona zdrowia

Realizacja szeroko zakrojonego i powszechnego programu rozwoju sportu w jego różnych formach wymaga dysponowania nowoczesnym zapleczem naukowo-metodycznym i technicznym oraz systemem specjalistycznej opieki medycznej.

Głównym ogniwem systemu badań naukowych i wdrożeń metodycznych będzie Instytut Sportu, którego struktura, organizacja i program, a także zasady finansowania zostaną dostosowane do rzeczywistych wymogów programu rozwoju sportu. Instytut będzie też koordynatorem całości systemu naukowo-metodycznego wspomagania sportu, w skład którego wejdą wyspecjalizowane zespoły akademii wychowania fizycznego oraz innych placówek naukowo-badawczych, których oferty będą przyjęte do realizacji. W ramach tego systemu będzie funkcjonowało wyodrębnione Laboratorium Antydopingowe.

W systemie opieki medycznej i ochrony zdrowia wiodącą rolę na poziomie centralnym będzie spełniała placówka o charakterze centrum medycyny sportu, nowocześnie wyposażona i zatrudniająca najlepszych specjalistów. Jej struktura i organizacja będą dostosowane do programu rozwoju sportu. Zostaną znowelizowane i wdrożone kryteria wymogów zdrowotnych do uprawiania poszczególnych dyscyplin sportu. Podjęte zostaną działania wspierające odbudowę sieci terenowych, specjalistycznych przychodni sportowo-lekarskich oraz systemu opieki medycznej

nad uczniami, tak by wszyscy uczestnicy systemu sportu mieli odpowiednie warunki profilaktyki i opieki medycznej.

	Zadanie	Termin opracowania	Odpowiedzialny
.	Opracowanie projektu funkcjonowania Instytutu Sportu	2003	MENiS
.	Opracowanie zmodyfikowanych kryteriów wymogów zdrowotnych do uprawiania poszczególnych dyscyplin sportu	2003-2004	MENiS, MZ
.	Opracowanie projektu specjalistycznej opieki lekarskiej, wojewódzkich, miejskich i szkolnych przychodni sportowo-lekarskich	2003-2004	MENiS, MZ
.	Opracowanie projektu funkcjonowania centralnej placówki medycyny sportowej	2003-2004	MENiS, MZ

Źródła finansowania: środki publiczne (MENiS, MZ, środki budżetów jednostek samorządu terytorialnego), środki polskich związków sportowych.

Finansowanie sportu

Sport polski jest finansowany głównie ze środków publicznych. W strukturze wydatków znaczący udział mają jednostki samorządu terytorialnego, z których budżetów pochodzi około 70% całości środków publicznych przeznaczonych na tę dziedzinę. W budżetach jednostek samorządu terytorialnego nakłady na kulturę fizyczną i sport stanowią około 1,5% łącznych wydatków. Pozostałe 30% środków publicznych pochodzi z budżetu państwa oraz z dopłat do gier liczbowych.

Środki niepubliczne na finansowanie sportu to przede wszystkim wydatki z budżetów gospodarstw domowych oraz dochody własne stowarzyszeń kultury fizycznej i sportowych spółek akcyjnych, ze sponsoringu sportowego i działalności gospodarczej.

Zakładane w strategii osiągnięcie europejskich standardów powszechności i dostępności sportu oraz utrzymanie wysokiej pozycji Polski we współzawodnictwie sportowym wymaga odpowiedniego wzrostu wydatków na sport. W obszarze wydatków publicznych – wobec raczej umiarkowanych w najbliższych latach możliwości wzrostu nakładów z budżetu państwa – istotne będzie dążenie do zwiększania udziału wydatków na ten cel w budżetach wszystkich szczebli samorządu terytorialnego z obecnego poziomu około 1,5% do przynajmniej 3%, a więc ich podwojenia.

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, znaczna część tych środków powinna być wykorzystana na absorpcję unijnych funduszy strukturalnych, kierowanych na rozwój regionalny – w odniesieniu do bazy sportowo-rekreacyjnej a także nasz udział w programach unijnych w obszarze edukacji, zdrowia i turystyki.

Nakłady na sport ze środków niepublicznych powinny wzrastać przynajmniej proporcjonalnie do wzrostu PKB i budżetów rodzinnych.

Zmiana aktów prawnych

Realizacja założonych celów i zadań strategii rozwoju sportu, wprowadzana reforma edukacji, potrzeba dostosowań prawnych do wymogów i standardów Unii Europejskiej, wymagają zmian większości aktów prawnych obowiązujących obecnie. Dotyczy to przede wszystkim ustawy o kulturze fizycznej, która nie spełnia wymogów czasu i konieczne jest przygotowanie nowej ustawy w tym zakresie.

Uwagi końcowe

Osiągnięcie założonych celów strategicznych wymaga ukształtowania sprawnej organizacji zarządzania sportem, zarówno na szczeblu centralnym, jak i terenowym. Niezbędne jest większe niż dotąd zaangażowanie jednostek samorządu terytorialnego, powoływanie rad do spraw sportu, a także racjonalizacja roli związków sportowych i stowarzyszeń kultury fizycznej. Konieczna jest koordynacja przedsięwzięć podejmowanych przez poszczególne resorty i różnorakie podmioty, także w ramach programów rządowych, m.in. Narodowego Programu Zdrowia, Krajowego Programu Zapobiegania Narkomanii, Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Warunkiem efektywności podejmowanych procesów racjonalizacyjnych jest ustanowienie nowoczesnych rozwiązań prawnych, regulujących problematykę szeroko rozumianego sportu, w tym sportu profesjonalnego i jego uwarunkowań, ujętych problemowo w części „Zmiana aktów prawnych". Nowa ustawa o sporcie (o kulturze fizycznej) winna być uchwalona do końca 2004 r.

W organizacji systemu zarządzania sportem oraz w regulacjach prawnych należy uwzględnić nie tylko rozwiązania wprowadzone w ramach reformy edukacji, ale również rozwiązania i standardy obowiązujące lub stosowane w krajach UE oraz wynikające z aktów stanowiących europejskich i światowych organizacji sportowych.

Wielkie znaczenie dla powodzenia zawartych w strategii przedsięwzięć będzie miało zaangażowanie mediów. Ich rola winna polegać na kreowaniu postaw prozdrowotnych i propagowaniu aktywności ruchowej w życiu człowieka oraz szerokiej informacji o wydarzeniach sportowych. Media winny w tym względzie spełniać także funkcje kształcące, ukazując najlepsze wzory uczestnictwa w sporcie. Przekaz z najważniejszych imprez musi zaspokajać nie tylko oczekiwania widowiskowe, lecz budować poczucie więzi społecznych i patriotyzmu.

Lis

WYDAWCA: Zarząd PZRS
REDAKCJA: Z. Strzemieczny, T. Dobrzyński
ADRES REDAKCJI: 00-950 Warszawa, skr. poczt. Nr 1;
tel/fax 625-12-34 e-mail: lis@pzrs.org.pl